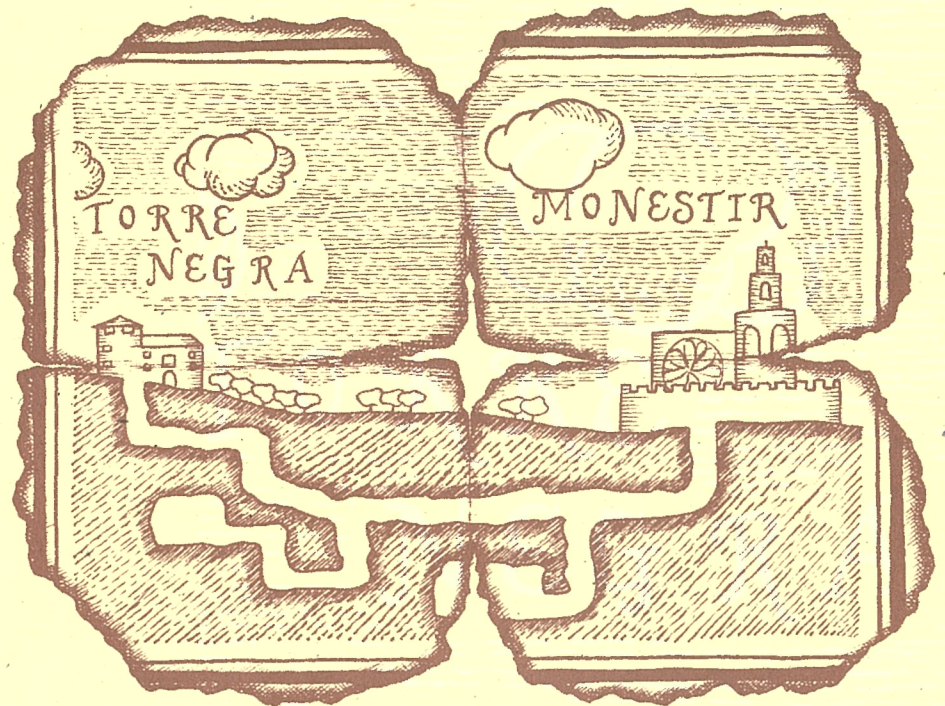

a sant cugat sempre s'ha parlat d'un misteriós passadís —la llegendària "mina de la Torre Negra"— que se suposa que comunicava el monestir amb aquesta edificació, a través del qual els monjos es podien fer escàpols en cas d'emergència. Partint d'aquesta base, la imaginació popular ha bastit històries i anècdotes on la moralitat dels monjos no quedava gaire ben parada, ja que suposa que per aquest passadís els més vitals devien fer escapades per fer visites de cortesia a les Dames de la Torre Negra.

tot i que ningú mai no l'ha recorregut, popularment sempre s'ha cregut en la seva existència, cosa que fa suposar que en un moment o altre alguns indicis han donat peu a aquesta creença. Després de gairebé un mil·lenni, encara es manté la llegenda, el mite i la incògnita, sense que mai ningú hagi pogut desmentir-ho o afirmar-ho amb certesa.

Des d'aquell moment de l'exclaustració dels monjos, en què es va furgar per tot arreu cercant un fabulós tresor que es creia que tenien amagat en algun indret, es devia trobar més d'un passadís, però no el tresor ni la mina de la Torre Negra, ja que, altrament, encara se'n parlaria ara i se sabria amb certesa que un passadís travessava la riera i s'enfilava fins tocar les primeres estribacions de Collserola.

es trobarà la mina algun dia? potser

falta curiositat i tossuderia. arrelat a sant cugat i amarat de la cultura popular mamada sense voler, crec fermament en la mina de la Torre Negra. i heus aquí, també, el perquè d'aquesta convicció: fa uns anys, en una remodelació de l'espai de l'entorn del monestir, en un punt determinat aparegué un forat i una escala que s'enfonsava cap a terra fins a un petit replà del qual partien dos passadissos, un d'ells tancat amb una porta i l'altre barrat per una paret. l'un seguia la direcció cap al claustre o el palau de l'abat, i l'altre, cap a la plaça octavià, cosa que faria suposar que és el passadís que transcorre per sota les cases del carrer santiago rusiñol de la banda dels números senars. amb presses, es tapà aquell forat i no en quedà cap

rastre visible.

però el testimoni més concret de l'existència de la mina era el de francisc vila trabal, "bal", profund coneixedor de l'enrevessament del monestir —avalat per noranta anys d'experiència—, que afirmava que la mina partia d'una determinada tomba de l'interior del temple, a la qual es baixava per unes escales, i que tan sols era una simulació ja que no contenia cap enterrament. amb el permís del rector d'aleshores, mossèn juli nàjera, vam apartar la llosa d'aquesta tomba, i, efectivament, s'hi veien tres graons i els altres desapareixien sota la runa i les restes de l'altar major cremat el 1936. sense eines ni atuells per buidar-la, tornàrem a posar la

VALLÈS LEGENDES SANTCUGAT

Llosa al seu lloc i la incògnita seguí sense desxifrar.

Un altre indici és la boca d'una mina que apareixia al marge nord-oest, damunt mateix del forat d'en Bocàs, ben a prop de la Torre Negra, boca que va quedar tapada pels moviments de terra de la propietat que hi havia al damunt. Recordo que, de menuts, amb un tros d'espelma encesa, ens hi ficàvem fins que algú l'apagava. Aleshores, amb l'espant de la fosca, sortíem corrent esverats pels nostres propis crits. Ara, quan ja som cinquanta mil Santcugatencs i en una època en què cada vegada més solament es consideren fiables les dades documentals, aquests petits llegats populars costen de mantenir i transmetre, però encara confio en la intuïció col·lectiva del poble, que, amb constància i temps, ha aconseguit acumular prou dades i experiència per a les seves històries. Per això crec fermament en l'existència de la mina de la Torre Negra. És clar, fins que un dia algú pugui demostrar el contrari.

JOAN TORTOSA

